

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Warszawa, 29 kwietnia 2026 r.
Znak sprawy: DŻW.bhż.058.8.2026

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: interpelacji nr 16360 w sprawie bezpieczeństwa żywności i jakości produktów spożywczych

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 16360 złożoną przez Posła na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Pana Marka Matuszewskiego, przekazuję poniższe wyjaśnienia, dotyczące bezpieczeństwa żywności i jakości produktów spożywczych. W zakresie bezpieczeństwa żywności odpowiedź obejmuje kwestie nadzoru nad bezpieczeństwem żywności pochodzenia zwierzęcego, nadzór nad bezpieczeństwem żywności pochodzenia niezwierzęcego objęty jest bowiem kompetencjami ministra właściwego do spraw zdrowia.

1. Jakie są obecne standardy kontroli jakości i bezpieczeństwa żywności w Polsce?

Inspekcja Weterynaryjna zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2024, poz. 12, z późn. zm.) realizuje zadania z zakresu ochrony zdrowia zwierząt oraz bezpieczeństwa produktów pochodzenia zwierzęcego, w celu zapewnienia ochrony zdrowia publicznego. Inspekcja ta sprawuje nadzór m.in. nad bezpieczeństwem produktów pochodzenia zwierzęcego.

Nadzór urzędowy w zakładach podlegających nadzorowi Inspekcji Weterynaryjnej jest prowadzony w oparciu o przepisy Unii Europejskiej, które są stosowane bezpośrednio oraz w oparciu o przepisy prawa krajowego. Ponadto Główny Lekarz Weterynarii (GLW) ustala ogólne kierunki działania Inspekcji oraz wydaje instrukcje określające sposób jej

postępowania, w tym instrukcje dotyczące stosowania przez organy Inspekcji przepisów Unii Europejskiej.

Powiatowy lekarz weterynarii jako organ pierwszej instancji jest właściwy w sprawach związanych z wykonywaniem zadań Inspekcji Weterynaryjnej takich jak m.in. badanie zwierząt rzeźnych i produktów pochodzenia zwierzęcego, sprawowanie nadzoru nad bezpieczeństwem produktów pochodzenia zwierzęcego, w tym nad wymaganiami weterynaryjnymi przy ich produkcji i umieszczaniu na rynku. Nadzór powiatowego lekarza weterynarii nad podmiotami jest wykonywany w ramach m. in. kontroli okresowych, doraźnych i sprawdzających. Kontrole urzędowe mają na celu ustalenie stanu faktycznego i porównanie go ze stanem pożądanym, określonym w prawodawstwie weterynaryjnym, oraz dokonanie oceny i podjęcie działań wynikających z ustaleń kontroli.

Inspekcja Weterynaryjna prowadzi również urzędową kontrolę żywności pochodzenia zwierzęcego i żywności złożonej tj. zawierającej składniki pochodzenia zwierzęcego i niezwierzęcego przywożonej z państw trzecich.

Dodatkowo organy Inspekcji Weterynaryjnej prowadzą urzędowe kontrole żywności pod kątem obecności zanieczyszczeń oraz substancji niedozwolonych, zabronionych i niepożądanych, w tym pozostałości substancji chemicznych, biologicznych oraz weterynaryjnych produktów leczniczych (np. antybiotyków). W ramach ww. badań kontrolnych corocznie pobiera się ponad 35 tys. próbek. Zakres prowadzonych badań obejmuje łącznie ponad 250 związków. W przypadku żywności pochodzenia zwierzęcego, odsetek stwierdzanych niezgodności w ww. badaniach jest od lat na bardzo niskim poziomie i nie stanowi ryzyka dla zdrowia i życia konsumentów. Dotyczy to również próbek pobranych z towarów przywożonych z państw trzecich.

Nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych sprawuje podległa Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (dalej: IJHARS) w oparciu o ustawę z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2023 r., poz. 1980). Do zadań IJHARS należy w szczególności kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w produkcji i obrocie (rynek krajowy), w tym wywożonych za granicę (eksport), a także kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przywożonych spoza państw członkowskich UE oraz spoza państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o

Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w tym kontrola graniczna tych artykułów (import).

Kontroli IJHARS podlegają wyłącznie artykuły rolno-spożywcze przeznaczone na cele spożywcze, w tym produkty ekologiczne. Celem nadzoru prowadzonego przez IJHARS jest sprawdzenie czy artykuł rolno-spożywczy spełnia wymagania w zakresie jakości handlowej określone w przepisach prawa oraz deklarowane przez producenta lub wprowadzającego towar do obrotu. Kontrole obejmują swoim zakresem wszystkie aspekty jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, tj. ocenę organoleptyczną, badania fizykochemiczne, parametry mikrobiologiczne i znakowanie. O zakresie i trybie kontroli artykułów rolno-spożywczych decyduje inspektor biorąc pod uwagę specyficzne cechy badanego produktu, warunki techniczne do przeprowadzenia kontroli oraz dokumentację przedłożoną przez zainteresowany podmiot.

IJHARS nadzoruje również systemy jakości żywności UE takie jak: system rolnictwa ekologicznego i produkcji ekologicznej, system produktów posiadających zarejestrowane nazwy jako Chronione Oznaczenie Geograficzne (ChOG), Chroniona Nazwa Pochodzenia (ChNP) oraz Gwarantowana Tradycyjna Specjalność (GTS).

2. Ile inspekcji i kontroli przeprowadzono w ostatnich 5 latach w sektorze spożywczym?

Poniższa tabela zawiera zestawienie dotyczące liczby kontroli podmiotów nadzorowanych przez Inspekcję Weterynaryjną na podstawie sprawozdań z działalności i stanu sanitarnego podmiotów, w których produkowane są produkty pochodzenia zwierzęcego (RRW-5) za lata 2021 – 2025.

Rok	Liczba podmiotów nadzorowanych przez IW	Liczba podmiotów skontrolowanych	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba skontrolowanych podmiotów, w których wykryto niezgodności
2021	146 409	30 538	99 099	8 853
2022	142 426	33 339	96 351	9 969
2023	137 578	36 857	109 466	9 036
2024	135 864	36 078	115 126	8 799
2025	133 581	36 190	120 492	8 977

Dodatkowo w ostatnich 5 latach (2021-2025) w polskich weterynaryjnych punktach kontroli granicznej przeprowadzono: 60 979 kontroli urzędowych żywności pochodzenia zwierzęcego wprowadzonej z państw trzecich na teren UE celem dopuszczenia do obrotu w UE.

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych prowadzi urzędowe kontrole jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych. Wykonuje również inne zadania, w tym wynikające ze Wspólnej Polityki Rolnej oraz związane z działalnością przedsiębiorcy (czynności na wniosek).

Tabela 1. Zestawienie działań kontrolnych realizowanych przez IJHARS w latach 2021 – 2025

Rok	Liczba kontroli			
	obróć z zagranicą	rynek krajowy	czynności na wniosek	RAZEM
2021	66 076	7 042	2 567	75 685
2022	78 146	7 042	2 670	87 858
2023	72 692	7 381	2 195	82 268
2024	69 688	7 370	2 970	80 028
2025	66 386	7 478	2 696	76 560

Kontrole w zakresie produkcji ekologicznej i systemów hNP, ChOG, GTS:

Tabela 2

Rok	Kontrole producentów ekologicznych przeprowadzone przez jednostki	Kontrole producentów ekologicznych przeprowadzone przez IJHARS w ramach nadzoru nad jednostkami	Kontrole producentów produktów ChNP, ChOG, GTS przeprowadzone przez jednostki	Kontrole producentów produktów ChNP, ChOG, GTS przeprowadzone przez IJHARS	Kontrole produktów ekologicznych importowanych z państw trzecich przeprowadzone przez IJHARS
2021	24242	237	370	68	1478
2022	26225	217	324	100	1491
2023	27114	235	254	128	1470
2024	27721	232	272	113	1511
2025	29494	239	223	85	1471

3. Jak Ministerstwo monitoruje ryzyko związane z importowaną żywnością?

Monitoring ryzyka odbywa się przede wszystkim poprzez graniczną kontrolę bezpieczeństwa i jakości handlowej żywności.

System weterynaryjnej kontroli granicznej oparty jest na analizie ryzyka, współpracy międzynarodowej i nowoczesnych narzędziach informatycznych, co pozwala na sprawne identyfikowanie nieprawidłowości oraz ich eliminowanie. Systemy te są uzupełnieniem procedur weryfikacyjnych stosowanych przez Komisję Europejską w odniesieniu do wniosków składanych przez kraje trzecie o zatwierdzenie ich do eksportu danych grup towarów do UE.

Przywóz produktów pochodzenia zwierzęcego do UE z krajów trzecich jest możliwy jedynie wówczas, gdy kraj trzeciego lub jego region został zatwierdzony przez Komisję Europejską do eksportu na teren UE (w drodze szeregu audytów i weryfikacji gwarancji udzielanych przez władze weterynaryjne kraju trzeciego), a zakład eksportujący został autoryzowany do eksportu danego towaru na teren UE. Niezależnie od powyższego każda przesyłka produktów pochodzenia zwierzęcego wprowadzana do UE jest poddawana kontroli urzędowej na zewnętrznej granicy UE w punkcie kontroli granicznej i nie jest zwalniana do obrotu przez organy Krajowej Administracji Skarbowej zanim nie uzyska pozytywnej decyzji granicznego lekarza weterynarii.

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych przeprowadza kontrolę jakości artykułów rolno- spożywczych przywożonych spoza państw członkowskich Unii Europejskiej oraz spoza państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w tym kontrolę graniczną tych artykułów.

Graniczne kontrole jakości handlowej obejmują zarówno analizę dokumentacji, jak i fizyczną ocenę towaru. W szczególności kontrola może dotyczyć sprawdzenia oznakowania produktów, ich opakowania, cech organoleptycznych, a także poboru próbek do badań laboratoryjnych. Czynności kontrolne mają na celu ustalenie zgodności towaru z przepisami o jakości handlowej oraz deklaracją jakościową, przedłożoną przez importera.

W przypadku produktów ekologicznych, są one kontrolowane na granicy niezależnie od rodzaju i ilości. Warunkiem dopuszczania jest posiadanie certyfikatu przez wszystkie podmioty w łańcuchu dostaw (od producenta i eksportera w kraju trzecim do importera i pierwszego odbiorcy w UE). Każda przesyłka importowanego produktu ekologicznego musi być wymieniona w świadectwie kontroli (COI), które jest wystawiany w systemie TRACES i weryfikowane podczas kontroli granicznej.

W przypadku, gdy towar nie spełnia wymagań w zakresie jakości handlowej określonych w przepisach o jakości handlowej lub deklarowanych przez producenta, wojewódzki inspektor w drodze decyzji administracyjnej zakazuje wprowadzenia tego produktu do obrotu.. Należy stwierdzić, że ilość partii zakwestionowanych na granicy jest marginalna (poniżej 1% w ciągu ostatnich 5 lat), natomiast o każdym takim fakcie opinia publiczna jest informowana w odpowiednim komunikacie.

4. Czy przewidziano inwestycje w laboratoria i systemy analizy bezpieczeństwa żywności?

Na podstawie art. 25 ust. 1 ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej stworzony został system laboratoriów urzędowych, obejmujący laboratoria akredytowane, aby zapewnić jednolity sposób przeprowadzania badań laboratoryjnych dla celów kontroli urzędowych, związanych z realizacją zadań Inspekcji Weterynaryjnej z zakresu ochrony zdrowia zwierząt i bezpieczeństwa produktów pochodzenia zwierzęcego w tym żywności. W ramach powyższego systemu działają: laboratoria urzędowe oraz krajowe laboratoria referencyjne.

Zadania krajowych laboratoriów referencyjnych są finansowane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw rolnictwa.

Strategia rozwoju laboratoriów Inspekcji Weterynaryjnej jest na bieżąco analizowana i weryfikowana. Dynamiczne zmiany w zakresie diagnostyki chorób zakaźnych zwierząt, w tym zoonoz, higieny i toksykologii żywności zwierzęcego pochodzenia i higieny pasz, wymagają ciągłego monitorowania i wdrażania nowych rozwiązań w tym zakupu specjalistycznego sprzętu laboratoryjnego czy wdrażania nowych metod badawczych. Najcenniejszą wartością laboratoriów urzędowych Inspekcji Weterynaryjnej jest doświadczona kadra, posiadająca specjalistyczną wiedzę oraz bogate doświadczenie zawodowe. Priorytetem polityki kadrowej jest stały, w miarę możliwości, wzrost

wynagrodzeń dla pracowników laboratoriów oraz rozwój pracowników poprzez tworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Natomiast w przypadku IJHARS, integralną częścią tej Inspekcji jest 7 nowoczesnie wyposażonych laboratoriów w: Białymstoku, Gdyni, Kielcach, Lublinie, Olsztynie, Poznaniu i Warszawie. Laboratoria IJHARS to nowoczesne, wysoko wyspecjalizowane jednostki badawcze, które swoim zakresem analitycznym obejmują wszystkie grupy towarowe artykułów rolno-spożywczych. Każde z nich realizuje zadania kluczowe dla zapewnienia jakości i żywności, wspierając działania kontrolne Inspekcji.

Aby zapewnić ciągłość działania laboratoriów, ich rozwój i utrzymanie akredytacji prowadzone są inwestycje w bazę laboratoryjną, przede wszystkim wyposażenie badawcze.

Inwestycje są prowadzone z budżetu GIJHARS. Przykładowo w roku 2025 laboratoria GIJHARS zakupiły 18 jednostek sprzętu (w tym np. chromatografy cieczowe, systemy do elektroforezy mikrocząpowej, termocykler PCR, spektrometr NIR/FTIR) za łączną kwotę ok. 3 495 tys. zł.

Wsparciem bezzwrotnym z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności (KPO) zostało objęte przedsięwzięcie dotyczące modernizacji sprzętowej i budowlanej laboratoriów Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno - Spożywczych. Łączna kwota wsparcia finansowego dla laboratoriów GIJHARS w latach 2023-2026 ma wynieść 16,56 mln zł netto. Modernizacje dotyczą wszystkich laboratoriów GIJHARS.

5. Jak oceniana jest skuteczność obecnych mechanizmów nadzoru i sankcji wobec nieprawidłowości?

Obiektywnym źródłem informacji na temat skuteczności systemu nadzoru są wyniki audytów zewnętrznych, w tym przeprowadzanych przez Komisję Europejską DG SANTE, audyty państw trzecich, kontrole przeprowadzone przez Najwyższą Izbę Kontroli, a także kontrole w administracji rządowej. Obecne mechanizmy nadzoru Inspekcji Weterynaryjnej nad podmiotami produkującymi produkty pochodzenia zwierzęcego należy uznać za skuteczne i spójne z wymogami prawa unijnego.

Dodatkowo warto wskazać, że odnośnie do przesyłek produktów pochodzenia zwierzęcego z prowadzonej w Głównym Inspektoracie Weterynarii analizy wynika, że unijne zasady kontroli urzędowej na granicy zewnętrznej UE oraz ich automatyczne zaostrożenie, adekwatnie do stwierdzanego ryzyka, działają poprawnie, a wymiana informacji pomiędzy państwami członkowskimi i KE w ramach systemów: TRACES NT, RASFF (System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach) i AAC (system administracyjnej pomocy i współpracy) zapewnia bieżącą komunikację na temat ewentualnych ryzyk i nieprawidłowości oraz koordynację kontroli.

IJHARS kontroluje podmioty działające na wszystkich etapach łańcucha rolno – spożywczego. IJHARS w przypadku stwierdzenia podczas kontroli nieprawidłowości w zakresie jakości handlowej jest upoważniona do nakładania sankcji.

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości organ kontrolny może, w drodze decyzji administracyjnej zastosować różnorodne środki oddziaływania. W szczególności może zakazać wprowadzania do obrotu artykułu rolno-spożywczego niespełniającego wymagań jakości handlowej lub wymagań dotyczących transportu bądź składowania, nakazać poddanie takiego produktu określonym zabiegom, a także zakazać jego przechowywania lub transportu w nieodpowiednich warunkach. Ponadto organ ma możliwość przeklasyfikowania produktu do niższej klasy jakości handlowej, nakazania jego zniszczenia na koszt posiadacza, jak również wycofania z obrotu całej partii produktu w przypadku stwierdzenia zafałszowania obejmującego całość partii produkcyjnej. Uzupełnieniem powyższego są środki zgodnie z którymi organ może zakazać wprowadzenia do obrotu artykułu rolno-spożywczego o niewłaściwej jakości handlowej. Możliwe jest też wydanie zaleceń pokontrolnych oraz wezwanie podmiotu do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w określonym terminie.

Istotnym elementem są sankcje finansowe. Organ może nałożyć karę pieniężną w przypadku wprowadzenia do obrotu artykułów rolno-spożywczych nieodpowiadających jakości handlowej określonej w przepisach o jakości handlowej lub deklarowanej przez producenta w oznakowaniu tych artykułów. Kara ta może wynosić do pięciokrotnej korzyści majątkowej uzyskanej lub która mogłaby zostać uzyskana przez wprowadzenie tych artykułów rolno-spożywczych do obrotu, nie niższej jednak niż 500 zł. Natomiast w przypadku wprowadzenia do obrotu artykułów rolno-spożywczych zafałszowanych kara pieniężna może sięgać do 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym

poprzedzającym rok nałożenia kary, nie niższej jednak niż 1000 zł.

6. Jakie działania planowane są w celu edukacji producentów i konsumentów w zakresie bezpieczeństwa żywności?

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi podejmuje szereg działań edukacyjnych skierowanych zarówno do producentów żywności (rolników, przetwórców), jak i konsumentów, aby zwiększyć poziom bezpieczeństwa żywności. Działania te mają charakter informacyjny, szkoleniowy i promocyjny. Na stronach Ministerstwa publikowane są wytyczne dotyczące produkcji i sprzedaży żywności, wymagania weterynaryjne instrukcje dla producentów działających w różnych systemach (np. sprzedaż bezpośrednia).

Jednym z głównych narzędzi edukacji są ogólnopolskie kampanie społeczne, które uczą rozpoznawania bezpiecznej i certyfikowanej żywności, promują świadome wybory zakupowe, wyjaśniają oznakowanie produktów. Na rynku krajowym pod jednym parasolowym hasłem „Kupuj świadomie” resort rolnictwa prowadzi działania informacyjno-edukacyjne upowszechniające wiedzę o żywności wytwarzanej m. in. w ramach systemów jakości żywności (produkcja ekologiczna, Chroniona Nazwa Pochodzenia, Chronione Oznaczenie Geograficzne, Gwarantowana Tradycyjna Specjalność, a także znak jakości Poznaj Dobrą Żywność.)

Każdego roku Ministerstwo realizuje ogólnopolską kampanię dotyczącą oznaczenia „Produkt polski”. Do realizacji kampanii Ministerstwo wykorzystuje wszystkie dostępne narzędzia promocji tj.: prowadzi kampanie z wykorzystaniem możliwości mediów tradycyjnych oraz internetowych.

Rolnicy i producenci żywności mogą korzystać ze szkoleń w ramach systemu doradztwa rolniczego, gospodarstw demonstracyjnych, centrów doradztwa rolniczego a także materiałów informacyjnych i instruktażowych. Podmiotami, zajmującymi się upowszechnianiem wiedzy w m. in. zakresie bezpieczeństwa żywności są jednostki doradztwa rolniczego tj. 16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego (ODR) i Centrum Doradztwa Rolniczego (CDR). W roku 2026 ODR-y łącznie zaplanowały: 523 szkolenia dla 8 491 uczestników, 30 695 porad indywidualnych, 12 475 informacji, 204 artykułów w wydawanej przez siebie prasie, wydanie 22 ulotek i broszur.

ODR-y tematykę bezpieczeństwa żywności omawiają również przy okazji innych szkoleń, a także podczas konkursów i olimpiad, festynów. Ważne miejsce zagadnienie to zajmuje we współpracy ODR-ów z Kołami Gospodyń Wiejskich.

Łódzki ODR, Kujawsko-Pomorski ODR oraz Podlaski ODR posiadają własne centra przetwórstwa rolno-spożywczego, w których prowadzone są praktyczne zajęcia z przetwórstwa żywności gospodarstwie, z uwzględnieniem bezpieczeństwa żywności. Przykładowo, w Pokazowym Centrum Przetwórstwa Rolno-Spożywczego „STODOŁA” w Bratoszewicach, należącym do Łódzkiego ODR.

Zgodnie z ustawą o jednostkach doradztwa rolniczego CDR prowadzi przede wszystkim szkolenia i upowszechnia wiedzę wśród doradców rolniczych i nauczycieli szkół rolniczych, ale także szkoli uczniów i mieszkańców obszarów wiejskich. Tematyka szkoleń, prowadzonych przez CDR, obejmuje w szczególności zagadnienia w zakresie przetwórstwa żywności, znaczenia ograniczania zanieczyszczeń chemicznych i mikrobiologicznych, znakowania produktów żywnościowych, budowania zaufania konsumentów do żywności lokalnej i bezpośredniej, przetwarzania produktów w gospodarstwie, wprowadzania produktów na rynek lokalny, pomocy w przygotowaniu do rozpoczęcia działalności w ramach KŁD (krótkich łańcuchów dostaw).

Popularyzacja tej tematyki prowadzona jest również w Internecie.

Także w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 realizowane są interwencje z zakresu wymiany wiedzy i upowszechniania informacji, w ramach których możliwa jest realizacja nieodpłatnych dla rolników działań edukacyjnych na temat bezpieczeństwa żywności.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Jacek Czerniak

Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów